

B E G E J

HIDROGRAFSKI OPIS

Reka Begej celim svojim tokom nalazi se na teritoriji Banata, i to 70% na rumunskom, a 30% na jugoslovenskom delu ove bogate i plodne pokrajine.

Izvor Begeja nalazi se u Karpatima, u Rumuniji, na severozapadnom obronku planina visokih 1300—1400 m., u pravoj liniji nekih 100 km, istočno od grada Temišvara. Pravac toka mu je u početku severozapadni, a zatim skreće na zapad i teče između brda i uzvišica, visokih 300—400 m. Posle pređenog puta od 90 km., izbija, severno od grada Lugoša, uporedo sa Tamišom, u užu niziju, koja se proteže prema zapadu. Protičući dalje u istom pravcu kroz Temišvar, nedaleko od ovoga, sastaje se sa svojom glavnom desnom pritokom rekam Molkom. Od ušća Molke, kod sela Mali Begego, Begej skreće na jugozapad i prelazi na jugoslovensku teritoriju. Kod Ečke Begej izbija u plavno područje Tise. Do Perleza teče u pravcu juga, a odavde skreće ponovo na zapad, te se nasuprot Titela uliva u Tisu.

Ukupna dužina Begeja od izvora do ušća iznosi 254 km., a sliv mu ima površinu od 5.566 km². Od ovoga je 3.470 km² brdovito područje, dok je ostatak od 2.096 km² ravnica.

Pre regulacije Begej i Tamiš nisu se nikad ujedinili u jednu reku, ali su njihov vodni sistem spajali razni vodotoci. Korita Begeja i Tamiša, u međusobnom rastojanju od svega nekoliko kilometara, paralelno slede opšti pravac doline kroz koju protiču, da bi kod Temišvara izbili u veliku banatsku ravnicu. Odavde su Begej i Tamiš mnogobrojnim vodotocima sprovodili svoju vodu, kao i vodu velikog broja potoka i potočića sa obronaka Karpata, ka Tisi i Dunavu, i, plaveći vrlo često ovu veliku i plodnu ravnicu, pretvarali je u močvaru.

Danas, međutim, posle izvršene regulacije, Begej nije više samostalna reka, već zajedno sa Tamišom sačinjava jedan hidrosistem.

Pred toga, jer je vrlo često plavio velike površine obrađenih polja, Begej je pre regulacije bio vrlo nesiguran i kao plovni put. Naime, veće i manje poplave — kako one prolećne za vreme topljenja snega, tako i one od letnjih pljuskova — iznenađivale su i ugrozavale plovidbu. Nasuprot ovome, velika nevolja bila je u tome, što je u sušnom periodu količina vode u Begeju bila toliko mala, da su plovidba i splavarenje bili isključeni, a pogon u temišvarskim mlinovima morao je biti obustavljen.

REGULACIJA

Da bi se otklonili svi ovi poremećaji, bilo je potrebno izvesti vrlo obimne hidrotehničke radove, čija je izgradnja trajala skoro puna dva veka.

Prvim radovima na uređenju Begeja pristupilo se još u prvoj polovini XVIII veka.

Najpre je, radi splavarenja, iskopom regulisano korito Begeja između Fačeta i Temišvara, u Rumuniji. Zatim je kod Temišvara postavljena brana, što je omogućilo izgradnju i siguran pogon mlinova. Posle toga pristupilo se kopanju novog kanala, sposobnog za plovidbu. Otpočet u prvoj polovini XVIII veka, iskopan je nov plovni kanal između Temišvara i Kleka, u dužini od 70 km., napuštajući korito Starog Begeja. Ovo je učinjeno iz razloga da bi se smanjile močvarne površine i štete od poplava. Ostavljen je i Stari Begej, da bi dva korita zajednički bolje savladavala sprovođenje manjih plavnih talasa i da bi već razlivene veće poplavne vode mogle ubrzano oticati.

Pored ovih radova, da bi se otklonili poremećaji i od malih i od velikih voda, sagrađena su u vremenu od 1740 — 1780 godine dva važna objekta: kanal za dopunsko napajanje Begeja kod Kuštilja i kanal za sniženje vodostaja Begeja kod Malog Topolovca (oba u Rumuniji).

Napajajući kanal kod Kuštilja vezuje Begej sa Tamišom, na kome je ovde sagrađena brana, tako da se, u slučaju potrebe, voda iz Tamiša može odvoditi u Begej.

Odušni kanal kod Malog Topolovca služi za odvođenje suvišne vode iz Begeja u Tamiš. Ovaj kanal, pod utiskom razarajuće poplave od 1859 godine, znatno je proširen i produžen od korita Tamiša u vremenu od 1863 do 1865 godine.

U toku XIX veka izvedeni su veoma obimni radovi na odbrani od poplava na Begeju, čime je Begej dobio svoj stalan tok.

Obzirom na veliki pad koji Begej ima naročito u gornjem toku, kao i na veliku kolebljivost vodostaja Tise, plovidba još uvek nije bila u potpunosti obezbeđena, te su početkom XX veka izgrađene broderske ustave, koje su i ovaj problem definitivno rešile.

Najpre je, do 1904 godine, izgrađena ustava kod Ečke; zatim, 1906 godine, na ušću Begeja u Tisu; 1910 godine kod Kleka; 1911 godine kod Itebeja; a do 1914 godine još dve ustave u Rumuniji.

Begej je danas plovni od ušća do 115 km. kod Temišvara. Visinska razlika normalne usporene vode između I i VI ustave iznosi 12,40 m., t. j. visina normalne usporene vode na I ustavi (ušće) iznosi 73,20 m., dok je iznad VI ustave (105 km.) 85,60 m. Na Tisi, kod ušća Begeja, nula vodostaja je na 69,79 m.

Prosečna širina dna plovnog kanala Begej iznosi 20 m., širina ogledala vode je 30—35 m., prosečna dubina kreće se oko 2,5 m., dok je maksimalan kapacitet vode oko 85 m³/sec. Ovim je obezbeđen nesmetan saobraćaj i većim rečnim plovnim objektima, tako da danas Begejom mogu saobraćati plovni objekti do 67 m. dužine i 8,20 m. širine, t. j. oko 800 tona nosivosti. Dozvoljena maksimalna dubina gaženja plovila iznosi 180 cm.

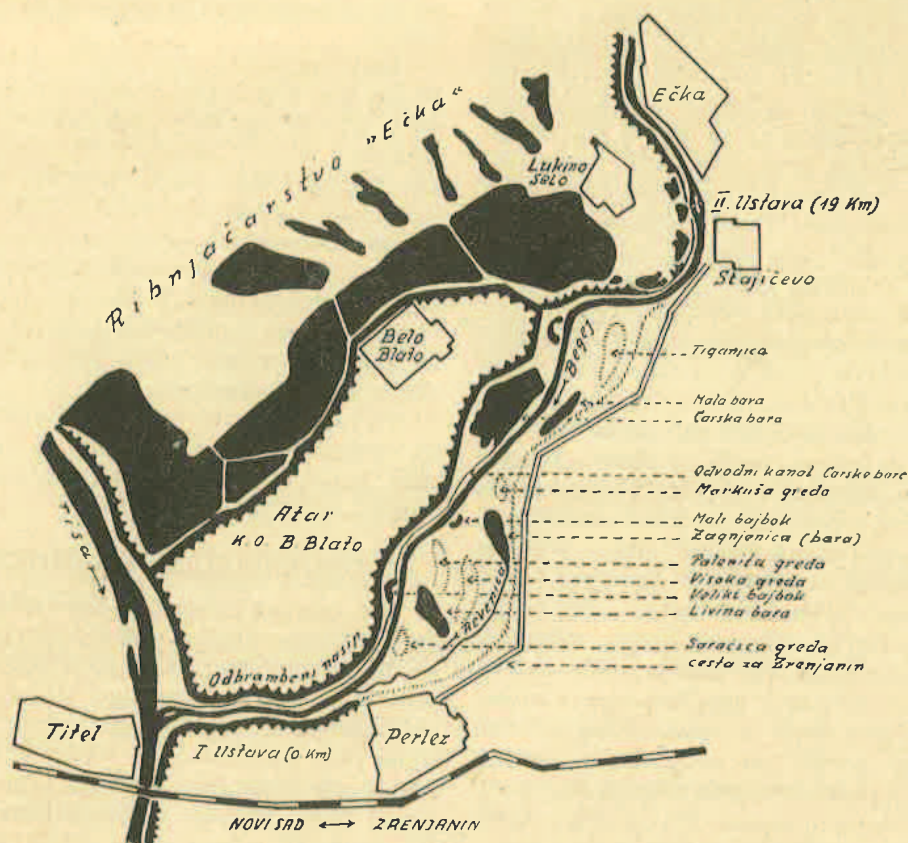
RIBARSKO-PRIVREDNI ZNAČAJ

Pored ogromnog značaja koji Begej ima kao glavna saobraćajna arterija Banata, i koristi koje daje industriji i poljoprivredi, Begej daje veoma velik doprinos i našoj ribarskoj privredi. Nema sumnje, da je pre regulacije Begej imao daleko više ribe nego danas, ali je njegova uloga u ribarstvu još uvek značajna.

U prvom redu, pogon našeg najvećeg ribnjačarstva »Ečka« omogućen je zahvaljujući baš Begeju, pored čije desne obale su izgrađeni ribnjaci. Pored toga što su uslovi za snabdevanje ribnjaka vodom iz Begeja veoma povoljni, Begej omogućava i vrlo jeftin transport materijala potrebnog

pored obe njegove obale nizak teren, negde uži negde širi, u površini od oko 1.500 ha., a koji je svake godine poplavljen. Pa ni ova površina poplavnog područja, obzirom na svoju veličinu, ne bi imala većeg značaja za ribarstvo otvorenih voda, kada ne bi imala izvesnih specifičnosti, a kojih nema skoro ni jedan poplavni teren u Panonskoj niziji.

Perlesko ribolovno područje, kako se ovaj teren naziva u ribarskom svetu kod nas, iako relativno malo, itekako je značajno za ribarstvo ovog kraja i njegove okoline. Obzirom na dosadašnji način iskorišćavanja ovog ribolovnog područja, ne bismo mogli govoriti o nekim velikim količinama ribe

SITUACIJA PERLESKOG RIBOLOVNOG PODRUČJA

za ribnjake, kao i proizvedene ribe, koja se može sa ribnjaka izvoziti vodenim putem neposredno na naša najvažnija tržišta.

Poseban značaj ima Begej kao ribolovni objekt, bez obzira na relativno malu površinu. Samo korito Begeja, čija ukupna površina na našoj teritoriji ne iznosi više od 250 ha., ne bi imalo nekog značaja za ribarstvo, sem čisto lokalnog, kada u njegovom donjem toku ne bi bilo nemeliorisanog poplavnog terena. Naime, Begej je od državne granice pa do druge ustave (kod Ečke) regulisan i protiče samo u uskom koritu između visokih obala ili nasipa, tako da nema nikakvih značajnijih izliva. Međutim, od II ustave do ušća prostire se

koje se na njemu love, ali se može govoriti o njegovoj visokoj relativnoj produktivnosti i o velikom značaju koji ima kao prirodno plodište ekonomski najvažnijih vrsta riba. Kako je situacija u odnosu na prirodna riblja plodišta uopšte kod nas kritična, usled čega je i riblji fond otvorenih voda ugrožen, važnost Perleskog ribolovnog područja još je veća.

Prema formulaciji Dr. S. Stankovića da je »visina riblje produkcije otvorenih voda funkcija prostranstva plavnog terena, kao i obima i trajanja poplave«, možemo samo redovno pratiti ove faktore, ali nikako ne možemo uticati da oni budu onakvi kakve bismo mi želeli. Međutim, na Perle-

skom području možemo spolja uticati na dva veoma važna faktora ove formule: na obim i dužinu trajanja poplave. Ovo nam omogućavaju izgrađeni hidrotehnički objekti, a povoljne hidrografske i pedološke osobine terena garantuju daleko veće prinose nego do sada, naročito u odnosu na riblji podmladak.

Kako se na priloženoj situaciji vidi, duž cele desne obale Begeja izgrađen je veliki obrambeni nasip, koji je vezan sa levim odbranbenim nasipom Tise. U predterenu na ovoj strani vredno je spomenuti »Carsku baru«, čija površina iznosi 187 ha. Između odbranbenog nasipa i desne obale Begeja proteže se, od »Carske bare« do Tise, odvodni kanal, koji je sada prilično zamuljen. Preko ovog kanala »Carska bara« se odvodnjavala u Tisu i onda kada je vodostaj Begeja viši od vodostaja Tise. Ovo je vrlo važno za ovo bogato lovište, jer je u njemu riba ugrožena preko zime zbog plitke vode. »Carska bara« može da se ispusti i u Begej, ali je ovo moguće tek posle spuštanja brana na Begeju, koje se vrši tek krajem decembra. Sem ovoga, pored desne obale Begeja nalaze se i dva »bajboka« (stara Begejova korita), koja su vrlo važna, pošto je u njima voda dovoljno duboka, tako da može prezimiti veća količina ribe.

Pored leve obale Begeja, počev već od 3 km. nizvodno od II ustave, prostire se širok, nizak poplavni teren, zvani Perleski rit. Na pojedinim mestima ovog terena zadržava se voda preko cele godine i onda kada nema većih poplava. To su: »Mala bara«, »Zagnjenica« i »Livina bara« (»Guščara«). Sve ove bare povezane su kanalom »Revenicom«, koja je kod Perleza vezana jednim velikim sifonom ispod Begeja sa odvodnim kanalom »Carske bare«, odnosno Tisom, tako da se i one mogu ispustiti u Tisu, čim je vodostaj u njoj niži. Pomenuti sifon ispod Begeja izgrađen je u cilju odvodnjavanja ovog terena, koji uglavnom služi za ispuštanje stoke, a samo manje površine višeg terena kao livade. Kako je veći deo ovog terena svakog protoka, a nekad i preko leta, pod vodom, korist od senkososa je minimalna, a daleko manja nego kada bi se ceo teren iskorišćavao u ribarske svrhe.

Kako je već ranije rečeno, nivo normalne usporene vode na ovom delu Begeja iznosi 73,20 m. dok je nula vodostaja Tise na ušću Begeja 69,79 m. Kada je vodostaj Tise blizu 73,20 m., otvara se ustava na ušću Begeja, pa riba ima slobodan prolaz iz Tise u Begej i obratno. Pri vodostaju nešto višem od 73,20 m. voda se već izliva na poplavni teren pored leve i desne obale Begeja, bilo preko samih niskih obala, bilo kroz izgrađene propuste u levoj obali. Sa vodom na poplavni teren ulaze masovno i razne vrste riba, naročito ako je poplava u periodu mrestenja, a to se dešava svake godine. Na poplavljenom terenu riba ima izvanredno povoljne uslove za mrestenje i ishranu, pošto je isti obrastao u najvećem delu niskim livadskim travama, sem »Carske bare« koja je obrasla oraškom, i »Male bare« u kojoj ima lokvanja i mestimično rogoza i site. Uopšte uzevši, na osnovu

grubih opažanja, produkcija prirodne riblje hrane na celom terenu je visoka.

Da riba u doba mrestenja ima mogućnosti svake godine da migrira na ovaj poplavni teren, vidi se iz tačnih podataka hidrotehničke službe, prema kojima za poslednjih 20 godina nije bilo proleća kada ustava na ušću Begeja nije bila otvorena i ovaj nizak teren poplavljen. Dužina vremena, kada je ustava otvorena u periodu od 1. III do 30. VI, za poslednjih 20 godina iznosi prosečno 80 dana. Od ovoga, u 5 godina ustava je bila otvorena 122 dana, t. j. od 1. III do 30. VI bez prekida. To znači da riba ima dovoljno mogućnosti da svake godine u doba mrestenja i intenzivne ishrane migrira na ovaj poplavni teren iz Tise i Dunava, bez opasnosti da će podmladak propasti ili ostati bez dovoljno hrane.

Kada ne bi bilo ove ustave na Begeju, situacija bi bila kao i na većini drugih prirodnih ribljih poldišta: ribe bi u proleće migrirale na poplavni teren, izmrestile se i — mladunci bi u toku leta propali, ako poplava nije većih razmera. Međutim, ovde, bez obzira na kasniji vodostaj Tise i Dunava, podmladak se uvek može sačuvati zahvaljujući Begeju, u kome je nivo vode uvek toliko visok, da se ceo poplavni teren može preko leta navodnjavati prirodnim putem i održavati vodostaj na poplavnom terenu do potrebne visine, bez izgradnje nekih naročito skupih uređaja.

Pa ipak, ovo sve još ne funkcioniše onako kako bi trebalo, pa se od ribarstva ne dobijaju one koristi, koje bi se mogle dobiti uz malo bolje gazdovanje i neznatne investicije.

ORGANIZACIJA ISKORIŠĆAVANJA

Pre rata ovaj teren su iskorišćavali zakupci, t. zv. »pekteri«, koji su nemilosrdno iscrpljivali ovo prirodno bogatstvo. Posle rata neko vreme funkcionisale su ribarske zadruge, ali ni one nisu vodile više računa o unapređenju i zaštiti ribarstva. Godine 1949 formirano je ribarsko gazdinstvo, ali, sem bolje organizacije rada, nije učinjeno ništa novo. Ist na, državni sektor pokazao je daleko bolje rezultate u pogledu količine ulovljene ribe i povećanja produktivnosti rada.

Kapacitet celog područja od I do II ustave, računajući da u sadašnjim uslovima preko cele godine ima najviše 400—500 ha. pod vodom, iznosi 8—10 vagona ribe godišnje, što se ulovi sa 20—25 ribara. Iz ovoga izlazi da je godišnja produkcija ribe oko 200 kgr/ha. Ovo je samo produkcija konzumne ribe, dok produkcija ovogodišnjeg rasploda nije uzeta u obzir, a i ona je nekad vrlo značajna.

Ribolov se vrši uglavnom alovom na ušću »Revenice« i u Begeju i »bajbocima«, zatim vrškama i nešto kečama i sačmaricama, a od 1952 godine u upotrebi su i metlice. Ribolov obavljaju stalni ribarski radnici.

Vrlo često dešavaju se i razne nezgode, koje pre možemo nazvati propustima, a koje prouzrokuju velike štete na ovom terenu. Kako je već rečeno, odvodni kanal »Carske bare« i »Revenice« jednim

delom su zamuljeni, tako da se ne može uvek sva voda ispustiti na vreme i riba izloviti. Usled ovoga dolazi do uginuća ribe, mahom podmlatka, bilo u toku leta kada korisnici pašnjaka po svaku cenu ispuštaju vodu da bi dobili nešto sena slabog kvaliteta, bilo u toku zime kada se plitke bare zamrznu.

Pored ovoga, svake godine pričinjavaju velike štete, opet u prvom redu ribljem podmlatku, fabrike šećera i kudeljare, koje ispuštaju otpadne vode u Begej. Dok su domaće fabrike već uglavnom izgradile uređaje za prečišćavanje otpadnih voda, rumunske fabrike toga nemaju, a izgleda da i ne vode računa o ovom problemu. Ovo se obično dešava ujesen i riba u Begeju ugine, dok se na poplavnom terenu može sačuvati, ako se prethodno zatvore sve veze sa Begejom.

Da bi se izbegle sve ove štete za ribarstvo, kao i da bi se povećala korist od ribarstva, za što ima realnih mogućnosti, Ribarsko gazdinstvo »Begej«, koje sada iskorišćava ovaj teren, ima u planu za 1954 godinu sledeće radove:

1. Kanal »Revenica« da se pročisti i prokopa na celoj dužini poplavnog terena sa leve strane Begeja.

2. Kod ušća »Revenice« da se napravi jedan širi betonski propust u levoj obali Begeja, koji će služiti za dopunsko navodnjavanje poplavnog terena preko leta.

3. Da se izgradi nekoliko većih bazena pored perleskog keja, u kojima bi mogao prezimljavati rasplod kvalitetnih vrsta riba, a koji bi takođe mogli služiti i kao mrestilišta kvalitetnih grabljivica (soma i smuđa), čije bi se matice lovile u Begeju, a mladunci puštali na poplavni teren.

4. Odvodni kanal »Carske bare« da se pročisti do sifona.

5. Čišćenje štetne nadvodne flore u »Carskoj bari« i »Maloj bari«.

Pre svega ovoga, rešiće se pitanje organa upravljanja i prava iskorišćavanja celokupnog poplavnog terena, što je već u toku.

Preduzimanjem nabrojanih mera postigli bi se mnogo značajni rezultati. Pre svega, dobilo bi se jedno lepo riblje plodište od najmanje 1.000 ha. površine. Produkcija konzumne ribe bila bi daleko veća, a takođe i produkcija rasplodnog materijala, što bi imalo povoljan uticaj i na poboljšanje ribljeg fonda u Tisi, pa i jednom delu Dunava. Obzirom na dosadašnju produktivnost, mogla bi se postići proizvodnja od najmanje 15 vagona konzumne i 8—10 vagona rasplodne ribe godišnje. Nema sumnje, da bi ovolika količina rasploda ekonomski najvažnijih vrsta riba uticala na poboljšanje ulova, kako u Tisi, tako i u bližim revirima Dunava.

Važno je napomenuti još i to, da su ribari vrlo zainteresovani za sve ovo, i da se u potpunosti slažu sa organizacijom iskorišćavanja ovog terena prema predlogu koji sam učinio u članku »Ribo-

lovne vode Vojvodine — otvoreno pitanje« (»Ribarstvo Jugoslavije br. 4/1953), tako da se nadamo da će ove mere zaista biti sprovedene u delo u najskorije vreme.

VRSTE RIBA U BEGEJU

U Begeju i na njegovom poplavnom području živi veći broj ribljih vrsta. Ali to je izrazito šaranska voda. Ovo se vidi po tome, što se od ukupnog godišnjeg ulova ovde ulovi oko 30—35% konzumnog šarana (*Cyprinus carpio* L.). Ovde nije obuhvaćen rasplod šarana, koga nekih godina bude na vagone, ali se pušta u Begej i Tisu bez kontrole. Može se reći da Begej ima »svog« šarana, koji se bitno razlikuje od običnog »d.vljaka«. Begejski šaran ima dosta visoka leđa i brzo raste. Prema biometrijskim merenjima ovogodišnjeg šaranskog rasploda, čija je prosečna težina preko 60 grama, odnosi veličina su sledeći: dužina tela : visini — 1:2,85 (1:2,45); dužina tela : dužini glave — 1:3,47 (1:3,48); dužina : širini — 1:6,03 (1:5,37). U zagradi su odnosi veličina kod šarana iz ribnjaka »Ečka«, prema podacima iz članka ing. J. Mitrovića »Šaran iz Ečke«, štampanom u »Ribarstvu Jugoslavije« br. 12 iz 1952 godine.

Da li je ovo posledica ukrštanja sa šaranom iz »Ečke« ili životnih uslova, nadamo se da će nam već iduće godine odgovoriti naša naučna služba.

Posle šarana po količini ulova dolaze: deverika (*Abramis brama* L.) sa oko 14%, američanski somić (cvergl) (*Amiurus nebulosus*) oko 12%, krupatica (*Abramis blicca* Heck.) oko 10%, som (*Silurus glanis* L.) oko 5%, crvenokica (*Rutilus rutilus* L.) oko 4%, smuđ (*Lucioperca lucioperca* L.), štuka (*Esox lucius* L.) i crvenperka (*Scardinius erythrophthalmus* L.) po 3%, zatim sa 1—2% crnooka (špicer) (*Abramis sapa* Pallas), kesega (*Abramis balerus* L.), grgeč (*Perca fluviatilis* L.), karaš (*Carassius carassius* L.), jaz (*Leuciscus idus* L.), klen (*Leuciscus cephalus* L.), linjak (*Tinca tinca* L.), podust (*Chondrostoma nasus* L.), plavić (*Vimba vimba elongata*), bucov (bolen) (*Aspius aspius* L.), i brzak belica (*Alburnus alburnus* L.).

Pored nabrojanih, u Begeju još žive, ali nemaju privrednog značaja, i sledeće vrste: balavac mali (*Acerina cernua* L.), balavac prugasti (*Acerina schraetzer* L.), krkušica (*Gobio gobio* L.), gavčica (*Rodeus amarus* Ag.), sabljak (*Pelecus cultratus* Ag.), čikov (*Misgurnus fossilis* Lacep.), badelj (*Cobitis taenia* L.), manjić (*Lota lota* L.), i sunčanica (*Eupomotis eupomotis*).

S velikim poplavnim vodama zalutaju u Begej i ove vrste: smuđ kamenjar (*Lucioperca volgensis* C. V.), vretenac veliki (*Aspro zingel* Cuv.), vretenac mali (*Aspro streber* Sieb), mrena (*Barbus barbus* L.), kečiga (*Acipenser ruthenus* L.), a 1950. godine ulovljena je i jedna jegulja (*Anguilla anguilla* L.), teška 1,20 kgr.

Dakle, u Begeju živi 30 vrsta riba, od kojih 21 vrste imaju privrednog značaja, a 9 vrsta nemaju, bilo zbog retkosti, bilo zbog slabog kvaliteta mesa.

Iz ovog odnosa ribljih vrsta vidi se da ne bi bilo potrebno preduzimati neke naročite mere za povećanje populacije nekih važnijih (kvalitetnijih) vrsta riba, sem, možda, kod soma i smuđa. Dođuše, trebalo bi nastojati da se smanji procenat

am. somića, dok štuka i druge štetne ili grabljive ribe nisu tako brojno zastupljene, pa nema veće opasnosti od njih.

MARINKO MIHAJLOV

Povodom zaposlenja diplomiranih ribarskih tehničara

Školske 1948/49 god. pri Srednjoj poljoprivrednoj školi u Zrenjaninu osnovan je Otesek za slatkovodno ribarstvo kao prvi ove vrsti u našoj zemlji pa i na Balkanu. U toku 1952 god. ukidanjem SPS u Zrenjaninu otesek je priključen SPS u Futogu, gde se i sada nalazi. Škola je formirana u cilju stvaranja ribarskih tehničara koji će biti sposobni da unapređuju ribarsku proizvodnju, sa pretpostavkom da će po završetku škole raditi u toj privrednoj grani. Ako se vratimo unazad, u vreme osnivanja škole, potsetićemo se na ogromne poteškoće koje je trebalo prebroditi da bi škola otpočela svojim radom. Istakla se neophodna potreba osnivanja i rada jedne takve škole. Činjenica je da su usled čestih dupliranja nadležnosti, s jedne strane Glavne uprave za poljoprivredu NRS a s druge strane prosvetnih organa kao i odsustva potrebnih iskustava, činjene raznorazne greške u programu, određivanju nastavnog kadra kao i izvođenju učeničke prakse. Kada se već tokom punih četiri godine steklo iskustvo po mnogim pitanjima i donekle našao put za rad škole, dolazi do automatskog odumiranja. Sada ima samo još jedna generacija od šesnaest maturanata koji će juna 1954 godine diplomirati.

Dosada je ukupno izašlo 26 diplomiranih tehničara i to pred dve godine 11 a ove školske godine 15 učenika. Od ovogodišnje generacije većina je na otluženju vojnog roka, jedan deo je nastavio studije na fakultetima, jedan se zaposlio u Sloveniji i jedan u Hrvatskoj na radu u ribarstvu. Od prve pak generacije četvoro njih rade na ribarstvu a troje u poljoprivrednoj proizvodnji. U školu je došlo omladinaca iz svih republika i vratili su se odakle su i došli. Po mome mišljenju našoj zemlji potrebno je više ribarskih tehničara a ne samo 26. Ali tu leži jedna nepravilna postavka od strane pojedinih ljudi koji rade na ribarstvu, kada se radi o zaposlenju pomenutih ribarskih tehničara. U našoj zemlji kvalifikacija ribarskih stručnjaka, bilo ona viša, srednja ili niža stiče se po završetku odgovarajuće škole na praktičnom radu u ribarskoj proizvodnji, zatim polaganjem srodnih ispita i specijalizacije. Lično poznavajući završene maturante, mogu reći da većina od njih može svojim zalaganjem, prirodnom obdarenošću i već stečenim osnovnim znanjem iz ribarske teorije za par godina

rada u proizvodnji postati u punom smislu reči ribarski stručnjaci. Da spomenemo teoretsko-ribarske predmete koje su pomenuti učili za vreme svog školovanja: ihtiologija, hidrobiologija, hidrologija, gajenje riba, prerada riba, sistematika riba, biologija riba, tehnika u ribarstvu, bolesti i neprijetelji riba, organizacija poljoprivredne proizvodnje i dr. Naravno, da se za svakog učenika ne može reći da je pomenute predmete u potpunosti razradio i naučio ali minimum znanja stekao je svako. Princip rentabiliteta svakog ribarskog preduzeća i slobodan izbor ljudi treba neki put drugojačije gledati i biti načisto da se ribarski tehničari ne će regrutovati iz učiteljskih, građevinskih ili drugih škola i da se za uzdizanje kadrova treba nešto i žrtvovati. Mlade ljude koji dolaze iz klupa treba prihvatiti toplo, drugarski i pomoći im u stručnom uzdizanju ako ima ko da im pomogne. Na mnogim skupovima ribarskih stručnjaka, na kojima nisam nikad prisustvovao iako već pet godina predajem ribarske predmete, pišu se rezolucije gde se nalaze i klauzule o uzdizanju kadrova, a da se po tome ništa ne uradi ili nimalo. Treba slobodnije primati ljude u ribarstvo, dati im odgovarajući posao, dok steknu iskustva i poverenje da mogu rešavati i druge probleme. Da uzmemo primer Pokrajinskog ribarskog gazdinstva za Vojvodinu. Za njihovo obavljanje poslova trebalo bi bar deset ribarskih tehničara a oni imaju samo jednog koji je primljen sa dosta natezanja. Niko se nije rodio sa praksom niti je jedna srednja škola mogla u potpunosti da formira zrelog stručnjaka pa ni ribarska. U poljoprivrednoj struci je baš praksa stvorila dobre stručnjake iako su bili sa srednjom školom, ali im niko nije postavljao pitanje pre stupanja na posao koliko imaju prakse.

Na kraju se nameće pitanje da li ubuduće, s obzirom na razvoj ribarstva, treba stvoriti možda neke niže ribarske škole. U mnogim našim selima će otpočeti zimske škole za poljoprivredu, ne bi bilo na odmet da se ponešto uči i iz ribarstva, bar tamo gde zimski tečajevi okupljaju omladinu iz krajeva koji imaju uslove za veštačko gajenje šarana, ili koji su bogati sa ribolovnim vodama.

Ing. SVET. VUČKOVIĆ